

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 21. marraskuuta 2023
(OR. en)

15732/23

DEVGEN 214
RELEX 1358
ACP 121
SUSTDEV 150
DIGIT 270
ENV 1341
CLIMA 576
SOC 810

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 21. marraskuuta 2023

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 15128/23

Asia: Sosiaalinen, vihreä ja digitaalinen siirtymä
– Neuvoston päätelmät (21. marraskuuta 2023)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3985. istunnossaan 21. marraskuuta 2023 hyväksymät neuvoston päätelmät sosiaalisesta, vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä.

Neuvoston päätelmät sosiaalisesta, vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä

1. Neuvosto vahvistaa Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sitoutumisen kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaan ja sen kestävän kehityksen tavoitteisiin yhteisenä, yleismaailmallisena ja jakamattomana etenemissuunnitelmana kohti kestävää ja rauhanomaista tulevaisuutta. Neuvosto vahvistaa lisäksi neuvoston 27. kesäkuuta 2023 hyväksymissä päätelmissä ”EU puolivälissä Agenda 2030:n toteuttamista” olevat sitoumukset sekä kestävän kehityksen tavoitteita käsitelleen vuoden 2023 huippukokouksen poliittisen julistuksen. Tältä osin neuvosto korostaa YK:n kestävän kehityksen korkean tason poliittisella foorumilla 19. heinäkuuta 2023 esitetyn EU:n ensimmäisen vapaaehtoisen uudelleentarkastelun merkitystä konkreettisena osoituksena EU:n vahvasta sitoumuksesta kestävään kehitykseen sekä sisäisesti EU:n toiminnan pääasiallisena vauhdittajana että maailmanlaajuisesti kumppanimaiden täytäntöönpanotoimien tukijana.
2. Neuvosto palauttaa mieleen uuden kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen ja korostaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden johtavaa roolia kaikkien kolmen Agenda 2030:n ulottuvuuden – taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöulottuvuuden – johdonmukaisessa, kokonaisvaltaisessa ja tehokkaassa täytäntöönpanossa tasapainoisella ja yhdenmetyllä tavalla noudattaen konsensuksen ohjaavia periaatteita, jotka ovat osallistuminen, avoimuus, vastuuvollisuus ja ”ketään ei jätetä” -sitoumus, ja ihmisoikeuksiin perustuvan lähestymistavan mukaisesti.
3. Neuvosto korostaa, että kestävää kehitystä jarruttaa tällä hetkellä uuden geopoliittisen dynamiikan sävyttämä hyvin epävarma kansainvälinen tilanne. Tiiviisti verkottuneessa globaalissa yhteiskunnassa ilmastonmuutoskriisiä ja ekologista hätätilaa kärjistävät covid-19-pandemian ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan kaltaiset shokit ja konfliktit, jotka horjuttavat geopoliittista ympäristöä, pahentavat globaaleja haasteita ja lisäävät haavoittuvuutta erityisesti kehittyvissä maissa. Neuvosto panee huolestuneena merkille maailmanlaajuisen kestävän kehityksen raportin¹ havainnot taantumisesta kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa ja inhimillisen kehityksen indeksin madaltumisesta. Kansainvälinen yhteisö on etääntynyt Agenda 2030:n tavoitteista, mikä haittaa kestävän ja osallistavan siirtymän toteutumista.

[illegible]

4. Neuvosto toteaa, että vihreällä ja digitaalisella siirtymällä olisi Agenda 2030:n puitteissa edistettävä rakennemuutoksia, jotka ovat tarpeen kestävän kehityksen tavoitteiden sekä Pariisin ilmastositoumuksen ja vuoden 2020 jälkeisen maailmanlaajuisen biodiversiteettikehityksen päämäärien saavuttamiseksi. Nämä siirtymät ja niiden keskinäiset yhteydet voisivat yhdessä luoda kestäviä, oikeudenmukaisia, osallistavia ja kilpailukykyisiä kansainvälisiä kulutus- ja tuotantomalleja, jotka ovat aiempaa ihmiskeskeisempiä, resurssitehokkaampia ja ympäristöystävällisempiä ja joilla edistetään kiertotaloutta, luontopohjaisia ratkaisuja, yhteyksien parantamista, innovointia ja talouden rakennemuutosta. Jos siirtymäpolitiikat suunnitellaan eri aloilla johdonmukaisesti ottaen huomioon kumppanimaiden intressit, sosiaaliset näkökohdat, vapaakauppa, yrittäjyys ja suotuisat yritystoiminnan kehittämissäpolitiikat, näiden siirtymien avulla on mahdollista luoda virallisia, ihmisarvoisia ja laadukkaita korkean lisäarvon työpaikkoja sekä edistää tasa-arvoa, sosiaalista osallisuutta ja köyhyyden poistamista.
5. Neuvosto korostaa erityisesti, että lisääntyvä köyhyys ja eriarvoisuus maiden sisällä ja niiden välillä on uhka kestävälle kehitykselle. Ne horjuttavat pitkän aikavälin taloudellista vakautta ja hidastavat vihreää ja osallistavaa kasvua, vaikuttavat haitallisesti terveyteen, ruoka- ja ravitsemusturvaan, koulutukseen, sukupuolten tasa-arvoon sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseen, heikentävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja institutionaalista legitimitettä ja vahingoittavat ympäristöä. Lisäksi eriarvoisuus, köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen lietsovat yhteiskunnallisia levottomuuksia, poliittista epävakautta ja konflikteja.
6. Jotta ketään ei jätettäisi jälkeen, jotta vihreän ja digitaalisen siirtymän tarjoamia etuja hyödynnettäisiin ja jotta niistä saataisiin oikeudenmukaisia, kestäviä, resilienttejä, muutosvoimaisia ja osallistavia, olisi kumppanimaiden kanssa yhteistyössä kehitettävä vahva ja positiivinen sosiaalinen toimintaohjelma ja edistettävä sitä. Neuvosto korostaa, että tämä kokonaisvaltainen toimintatapa, joka perustuu sosiaaliseen, vihreään ja digitaaliseen siirtymään, kuvastaa EU:n arvoja, pyrkii vahvistamaan kumppanimaiden riippumattomuutta ja luo EU:n kumppanuudelle lisäarvoa.

7. Tämä sosiaalinen toimintaohjelma merkitsisi toimintapolitiikkojen vahvistamista erityisesti koulutuksen, myös teknillisen ja ammatillisen koulutuksen, terveyden, ihmisarvoisen työn ja sosiaalisen suojelun aloilla sekä laadukkaiden julkisten peruspalvelujen, erityisesti vesi-, sanitaatio- ja hygieniapalvelujen, saatavuudessa. Sen ohjenuorana olisivat kaikkia hyödyttävää oikeudenmukaista siirtymää koskevan kehyksen periaatteet sekä köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen, sukupuolten tasa-arvo, naisten ja tyttöjen voimaannuttaminen, nuorten osallistuminen ja voimaannuttaminen sekä vammaisten henkilöiden osallisuus. Sosiaalinen toimintaohjelma perustuisi myös toimintapolitiikan johdonmukaisuuteen, hyvään hallintotapaan ja ihmisoikeusperustaiseen lähestymistapaan, ja siinä käsiteltäisiin toimintapolitiikkoja, joissa tunnustetaan palkaton hoivatyö, vähennetään sitä ja jaetaan se uudelleen ja joissa palkitaan palkallisesta hoivatyöstä ja jotka kattavat sen. Neuvosto palauttaa mieleen NDICI-GE-asetuksessa vahvistetut sitoumukset, joiden mukaan välineestä rahoitettavasta virallisesta kehitysavusta vähintään 20 prosentilla edistetään sosiaalista osallisuutta ja inhimillistä kehitystä ja joiden mukaan sukupuolten tasa-arvo on pääasiallinen tai merkittävä tavoite vähintään 85 prosentissa välineen puitteissa toteuttavista uusista toimista.
8. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen ja perussosiaalipalveluiden ja sosiaalisen suojelun saatavuuden helpottaminen vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta, ja niiden avulla on mahdollista edistää uusia yhteiskuntasopimuksia ja sosiaalista osallisuutta maailmanlaajuisesti. On siten olennaisen tärkeää tukea kaikille yhteiskunnan jäsenille suunnattujen kansallisten sosiaalisen suojelun järjestelmien kehittämistä, jotta edistetään sosiaalisia ja taloudellisia mahdollisuuksia oikeudenmukaiseen siirtymään, ja varmistaa, ettei ketään jätetä jälkeen, sekä tukea uudistuksia, joiden tuloksena ovat tehokkaat, vastuuvellolliset ja avoimet instituutiot, osallistavat toimintapolitiikat, hyvä hallintotapa, oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen ja oikeussuojan saatavuus.
9. Neuvosto korostaa kestäväen kehityksen tavoitteen 10 (”Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä”) toteuttamisen merkitystä. Neuvosto korostaa, että eriarvoisuuden seuranta ja siitä raportointi on olennaisen tärkeää. Tässä yhteydessä neuvosto suhtautuu myönteisesti Euroopan komission eriarvoisuusindikaattoriin ja jakaumavaikutusten arvioinnin käyttöön. Neuvosto suosittelee eriarvoisuusindikaattorin mahdollisimman laajaa soveltamista, myös Team Europe -aloitteissa ja Global Gateway -strategiassa, ja kehottaa jäsenvaltioita käyttämään sitä. Lisäksi neuvosto korostaa Team Europe -aloitteiden merkitystä eriarvoisuuden torjumisessa (tasa-arvon edistämistä koskevat lippulaivahankkeet) ja kannustaa komissiota edistämään muita aloitteita tällä alalla. Se muistuttaa myös paremman sääntelyn agendan merkityksestä, mukaan lukien sääntelyn vaikutustenarvioinnit, kehityspolitiikan johdonmukaisuuden vahvistamiseksi.

10. Neuvosto palauttaa mieleen, että EU on sitoutunut edistämään ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa, joka kattaa kaikki ihmisoikeudet olipa kyse sitten kansalaisoikeuksista, kulttuurisista, taloudellisista, poliittisista tai sosiaalisista oikeuksista, ja joka on keskeisellä sijalla kaikissa kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvissä aloitteissa. Se korostaa, että ihmisoikeuksien toteutuminen edistää köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämistä ja kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Ihmisoikeuksien, työelämäoikeudet mukaan lukien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen, suojeleminen ja edistäminen on edelleen ensisijaista.
11. Neuvosto korostaa kestävän kehityksen tavoitteen 16 (”Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto”) toteuttamisen merkitystä, sillä rauhanomaisten, selviytymiskykyisten, oikeudenmukaisten ja osallistavien yhteiskuntien edistäminen, kaikkia koskevan oikeussuojan saatavuuden helpottaminen ja tehokkaiden, vastuuvollisten ja avointen instituutioiden rakentaminen ovat kestävän kehityksen edellytyksiä. Neuvosto palauttaa mieleen humanitaarisen avun ja kehitystoimien välisen käytännön yhteyden toteuttamisesta 19. toukokuuta 2017 antamansa päätelmät, joissa vaaditaan noudattamaan haittavaikutusten välttämisen periaatetta ja korostetaan tarvetta omaksua toimintaympäristön paremmin huomioon ottava ja joustavampi suunnittelutapa, kun kehitysyhteistyötoimia toteutetaan epävakaisissa ja konfliktitilanteissa.
12. Neuvosto toistaa tukevasa hyvinvointitaloutta², joka on Agenda 2030:ssa keskeisellä sijalla, ja aloitetta, jossa asioita tarkastellaan laajemmin kuin bruttokansantuotteen (BKT) kannalta. Molemmissa on kyse ei-lineaarisesta ja moniulotteisesta kehityksen käsitteestä, joka ulottuu puhtaasti taloudellisia parametreja laajemmalle.
13. Neuvosto vahvistaa EU:n vahvan sitoutumisen vaikutusmahdollisuuksia tarjoavaan kansalaisyhteiskuntaan, mukaan lukien naisten oikeuksia ajavat järjestöt ja feministiliikkeet, lasten ja vammaisten henkilöiden oikeuksia puolustavat järjestöt, ihmisoikeuksien puolustajat ja työmarkkinaosapuolet, sekä kansalaisyhteiskunnan toiminnalle suotuisien ja esteettömien olosuhteiden luomiseen. Se korostaa, että on tärkeää tukea kumppanimaita demokraattisten prosessien, työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun ja vastuuvollisuusjärjestelmien parantamisessa. Se tähdentää, että on tärkeää tukea kansalaisjärjestöjen kykyä vaikuttaa Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamiseen hyvän hallintotavan ja kehityksen alan itsenäisinä toimijoina, sekä kansalaisyhteiskunnan osallistumista politiikkaan ja päätöksentekoon.

² Neuvoston päätelmät hyvinvointitaloudesta (EUVL 2019/C 400/09, ST 13432/19).

14. Neuvosto korostaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta koskevan toimintaohjelman tärkeyttä ja sitä, että sosiaalinen, vihreä ja digitaalinen siirtymä edellyttävät taloudellisten resurssien merkittävää ja kestävää käyttöönottoa. Addis Abeban toimintaohjelman mukaisesti neuvosto toteaa, että
- a. virallinen kehitysapu muiden rahoituslähteiden kanssa edistää pitkän ajan kestävää ja osallistavaa kasvua ja on edelleen hyvin tärkeä rahoituksen ja asiantuntemuksen lähde kumppanimaille. Se on luotettavaa ja sillä on liikkeellepaneva rooli muutoksia aikaansaavissa kehitysprosesseissa ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, ja se mahdollistaa kansallisten ja kansainvälisten resurssien käyttöönoton julkisista ja yksityisistä lähteistä.
 - b. EU tukee kumppanimaita niiden parantaessa julkista varainhoitoaan, keskittyen erityisesti kotimaisten resurssien käyttöönottoon. Se edistää julkiseen varainhoitoon sovellettavaa muutosvoimaista lähestymistapaa, jolla puututaan sukupuolesta ja vammaisuudesta johtuvan eriarvoisuuden perimmäisiin syihin, ja yhdistetään se tiiviisti sosiaaliturvapolitiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon. Kotimaisten resurssien käyttöönotto edellyttää sekä julkisen talouden liikkumavaran varmistamista että tehokkaiden ja progressiivisten verotusjärjestelmien perustamista. Lisäksi olisi tehostettava sisäistä ja kansainvälistä yhteistyötä veropetosten ja laittomien rahavirtojen torjunnassa.
 - c. On olennaisen tärkeää, että tehdään enemmän yksityisen sektorin investointeja kumppanimaiden kestävä kehityksen tukemiseksi, kuten Global Gateway -strategiassa esitetään, pitäen aina mielessä omistajuusperiaate. Jotta voidaan houkutella yksityistä rahoitusta pitkän aikavälin laadukkaisiin ja kestäviin hankkeisiin, on myös kriittisen tärkeää investoida inhimilliseen kehitykseen ja valmiuksien kehittämiseen, vakauttaa kansallisia ja kansainvälisiä rahoitusjärjestelmiä, edistää kestävyysliittymiä rahoitusvälineitä, kuten vihreitä joukkolainoja, varmistaa kestävien rahoituskehysten ja -standardien yhteentoimivuus sekä varmistaa riittävät EU:n sääntelykehykset ja tarvittaessa riskien vähentämismekanismit. Kansainvälisillä kehityspankeilla ja muilla kehitysrahastoilla on tärkeä tehtävä, ja ne ovat keskeisiä yksityisen rahoituksen hankkimisessa kestävä kehityksen tavoitteiden tukemiseen laajamittaisesti.

15. Neuvosto kehottaa komissiota, korkeaa edustajaa ja jäsenvaltioita toimivaltansa puitteissa:

- a. vahvistamaan ja kehittämään inhimillistä kehitystä koskevien Team Europe -toimien näkyvyyttä kumppanimaissa erityisesti edistämällä yhteistä narratiivia ja järjestämällä korkean tason vierailuja paikan päällä. Tämän tuen olisi keskityttävä pääasiassa sukupuolten tasa-arvoon, naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien toteutumiseen, nuoriin ja haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin, kuten köyhyydessä eläviin henkilöihin, lapsiin ja vammaisiin henkilöihin sekä ilmastonmuutoksesta kärsiviin henkilöihin;
- b. vahvistamaan ja kehittämään kumppanimaiden kanssa tehtävää työtä sellaisten kaikilla hallinnon tasoilla toimivien osallistavien, edustavien, avoimien ja vastuuvollisten julkisten laitosten varmistamiseksi, jotka edistävät hyvää hallintotapaa ja luottamusta kansalaisten ja heidän instituutioidensa välillä, jotta varmistetaan paikallinen omistajuus ja edistetään täysimääräistä, tasa-arvoista ja mielekästä kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallistumista päätöksentekoprosesseihin. Terveet talouspolitiikat ja demokraattiset ja avoimet instituutiot kotimaisten resurssien käyttöönottoa ja yksityisiä investointeja varten ovat keskeisen tärkeitä tältä osin;
- c. keskittymään edelleen voimakkaasti kumppanimaiden tukemiseen niiden suunnitellessa, parantaessa ja pannessa täytäntöön osallistavia, mukautuvia ja yleisesti saatavilla olevia sosiaalisen suojelun järjestelmiä ja toimenpiteitä. Näihin olisi kuuluttava sosiaalisen suojelun vähimmäistasot, jotka suojelevat ihmisiä ja parantavat selviytymiskykyä, kannustavat kestäviin ja vihreisiin päätöksiin ja investointeihin ja mahdollistavat aktiivisesti taitojen kehittämisen ja uusien asianmukaisten työllistymismahdollisuuksien saannin;
- d. hyödyntämään täysimääräisesti ja tehokkaasti kaikkia käytettävissä olevia välineitä edistääkseen oikeudenmukaisia siirtymiä, myös YK:n globaalia kiihdytinohjelmaa ja ILO:n suuntaviivoja, jotka koskevat oikeudenmukaista siirtymää ympäristön kannalta kestäviin talouksiin ja yhteiskuntiin kaikkia varten, Team Europe -lähestymistavan mukaisesti;
- e. ottamaan käyttöön eurooppalaisen rahoitusrakenteen täyden potentiaalin vauhdittaakseen Agenda 2030:n täytäntöönpanoa ja tukeakseen haavoittuvassa asemassa olevia talouksia näiden pyrkimässä saamaan kansalaisensa pois köyhyydestä samalla kun suojellaan maapalloa, kuten uutta maailmanlaajuista rahoitussopimusta käsitelleessä Pariisin huippukokouksessa todettiin.